

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ,
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Βαθμός Ασφαλείας :
Να διατηρηθεί μέχρι :
Βαθμός Προτερ.: ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ

Μαρούσι, 13/03/2015
Αρ. Πρωτ. : 42681/ΓΔ4

Ταχ. Δ/ση: Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη: 151 80 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: <http://www.minedu.gov.gr>
Πληροφορίες: Παπαχρήστος Κ.,
Παπαδαντωνάκης Α.,
Λιγνός Γ.
Τηλέφωνο: 210- 344.33.18 (Π.Ε.)
210 -344.32.72 (Δ.Ε.)
210- 344.22.12 (Ε.Ε.)
Φαξ: 210-344.3390

ΠΡΟΣ:

1. Περιφερειακές Διευθύνσεις Π.Ε. και Δ.Ε. της χώρας. Έδρες τους.
2. Διευθύνσεις Π.Ε. και Δ.Ε. της χώρας. Έδρες τους.
3. Σχολικές μονάδες Π.Ε και Δ.Ε. της χώρας.
(μέσω των Διευθύνσεων Π.Ε και Δ.Ε. της χώρας)

- ΚΟΙΝ: 1. Προϊσταμένους Επιστημονικής & Παιδαγωγικής Καθοδήγησης
(μέσω των Περιφ. Δ/σεων Εκπ/σης)
2. Σχολικούς Συμβούλους Π.Ε. και Δ.Ε. της χώρας.
(μέσω των Περιφ. Δ/σεων Εκπ/σης)
  3. ΟΛΜΕ
Ερμού και Κορνάρου 2
Τ.Κ. 10563
  4. ΔΟΕ
Ξενοφώντος 15α
Τ.Κ. 105 57 Αθήνα
  5. Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων σχολικών μονάδων Π.Ε. και Δ.Ε.
(μέσω των σχολικών μονάδων Π.Ε. και Δ.Ε.)

Θέμα: «21η Μαρτίου – Διεθνής Ημέρα για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων και του ρατσισμού»

Η 21η Μαρτίου είναι η Διεθνής Ημέρα για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων και του ρατσισμού στην κοινωνία και την εκπαίδευση. Η Ημέρα αυτή αποτελεί μια ευκαιρία για να επικαιροποιηθούν και ενισχυθούν οι δράσεις για την προάσπιση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών και την αποτροπή φαινομένων ρατσισμού, ξενοφοβίας και διακρίσεων μέσα στη σχολική κοινότητα.

Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 του Συντάγματος. Ο προσανατολισμός αυτός επιβάλλει την απαγόρευση των διακρίσεων κάθε είδους, όπως επιβεβαιώνεται στο άρθρο 5 παρ. 2 του Συντάγματος, όπου ρητά ορίζεται ότι όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων.

Η ανάγκη καταπολέμησης των διακρίσεων, και δη των αντιλήψεων, στάσεων και συμπεριφορών που ενισχύουν τον ρατσισμό υπαγορεύεται, επιπλέον, και από διεθνείς συμβάσεις που δεσμεύουν τη χώρα. Ειδικότερα, η απαγόρευση των διακρίσεων με βάση τα ιδιαίτερα φυσικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά ομάδων ή προσώπων (όπως η φυλή, το χρώμα, η θρησκεία, οι γενεαλογικές καταβολές, η εθνική ή εθνοτική καταγωγή, η αναπηρία, το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου) θεμελιώνεται στην αρχή της προστασίας της ελευθερίας και αξιοπρέπειας του ανθρώπου, καθώς και στις αρχές της δίκαιης και ίσης μεταχείρισης χωρίς διάκριση. Τα δικαιώματα και οι ελευθερίες αυτές κατοχυρώνονται σε πολλά διεθνή κείμενα και συμβάσεις, που εδώ και δεκαετίες συγκροτούν το διεθνές πλέγμα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Ο.Η.Ε, στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα και τα πρόσθετα πρωτόκολλα, στη Διεθνή Σύμβαση «περί καταργήσεως πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων» του 1966 (κύρωση με το Ν.Δ. 494/1970), στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας του 1984, στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 1989, στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, στο Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο και στο Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου και στις Ιδρυτικές Συνθήκες, καθώς και στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το οποιοδήποτε όμως νομοθετικό πλαίσιο αποδεικνύεται αποτελεσματικό μόνον δια της ενεργούς συμμετοχής και στάσης όλων των πολιτών.

Η εκπαίδευση συγκεκριμένα, δεν εξαντλείται, όπως είναι γνωστό, στη μετάδοση γνώσεων. Οφείλει να αμβλύνει τις κοινωνικές ανισότητες, να υπηρετεί την καταπολέμηση των προκαταλήψεων και να προκρίνει πρακτικές που θα διέπονται από αντιρατσιστικό πνεύμα, από την αποδοχή της ετερότητας και από τις ανθρωπιστικές αξίες. Ιδιαίτερα σήμερα, αυτοί οι σκοποί είναι πρωταρχικής σημασίας, καθώς τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας παρατηρείται πολλαπλασιασμός των κρουσμάτων βίας, φυλετικών διακρίσεων, ξενοφοβίας και ρατσισμού

σε όλες τις μορφές του, όπως τεκμηριώνεται και από την πρόσφατη Έκθεση του Επιτρόπου του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κ. Νιλς Μούζινιεκς (2013), η οποία αφορά στα εγκλήματα μίσους, στην ανάπτυξη λόγου μίσους, στα νομοθετικά κενά, στις κακές διοικητικές πρακτικές που συνδέονται με τα προαναφερθέντα και διαπιστώνει την έξαρση των εγκλημάτων ρατσιστικού μίσους εναντίον μεταναστών αλλά και άλλων κοινωνικών ομάδων στη χώρα μας.

Ο ρόλος της εκπαίδευσης μέσα στο σύγχρονο πλουραλιστικό και πολυπολιτισμικό πλαίσιο αναδεικνύεται πρωταρχικός. Το Σχολείο έχει όλα τα εχέγγυα για να βοηθήσει τους/τις μαθητές/μαθήτριες να οικοδομήσουν τις αξιακές τους θέσεις και να τους καθοδηγήσει ατομικά και ομαδικά ώστε να επιτευχθούν: 1. η ειρηνική συνύπαρξη των ατόμων που ζουν σε μια χώρα, στη βάση της ισονομίας και της ισότητας, 2. η αλληλοκατανόηση και αλληλοεκτίμηση των ανθρώπων, 3. η αποδοχή και ο σεβασμός της πολιτισμικής ετερότητας, γιατί η διαφορά είναι δικαίωμα και όχι προνόμιο, 4. η καταπολέμηση ρατσιστικών τάσεων, προκαταλήψεων και εκδηλώσεων μισαλλοδοξίας και ξενοφοβίας, ώστε οι διαφορετικές κοινωνικές ομάδες που ζουν σε μια χώρα να μπορούν να επικοινωνούν απρόσκοπτα μεταξύ τους και να συμβάλλουν στην πρόοδο και την ευημερία της, 5. η εμπέδωση της αλληλεγγύης, 6. η παροχή ίσων ευκαιριών σε όλα τα άτομα για εργασία, εκπαίδευση και κοινωνική και οικονομική ανέλιξη και πρόοδο.

Με αφορμή την ημέρα αυτή καλούνται όλες οι σχολικές μονάδες Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης να αφιερώσουν την Πέμπτη 19/3 ή την Παρασκευή 20/3/2015 μία ή δύο διδακτικές ώρες (με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων) σε δράσεις, συζητήσεις, εκδηλώσεις κατά του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των φυλετικών διακρίσεων.

Ενδεικτικά θέματα των δράσεων μπορεί να είναι:

1. Μαθαίνω για τον ρατσισμό και τις διακρίσεις και για τα δικαιώματα κάθε παιδιού.
2. Όλοι μαζί οικοδομούμε το σχολείο της δημοκρατίας και της αλληλεγγύης. Τι μπορούμε να κάνουμε για να υπερασπιστούμε συμμαθητές/συμμαθήτριές μας που γίνονται θύματα ρατσισμού.
3. Τι είναι ο ρατσισμός και ποια τα είδη του. Μήπως φέρομαι ρατσιστικά χωρίς να το συνειδητοποιώ; "Πώς θα ένιωθα αν... Πώς νιώθει το θύμα του ρατσισμού; "
4. «Είμαστε διαφορετικοί αλλά είμαστε ίσοι».

5. Μπαίνω στη θέση ενός παιδιού πρόσφυγα παίζοντας το διαδικτυακό παιχνίδι «Το ταξίδι της φυγής» της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

(<http://www.unhcr.gr/ekpaideysi/ekpaideytiko-yliko/artikel/722055eb51db56df4cf2c983c38a2401/ekpaideytiko-yliko-1.html?L=xykzzqgg>)

Οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης καλούνται να δώσουν σχετικές οδηγίες και κατευθύνσεις προς τους Προϊσταμένους Επιστημονικής & Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Π.Ε & Δ.Ε., τους Σχολικούς Συμβούλους Π.Ε. & Δ.Ε., τους Διευθυντές Π.Ε. & Δ.Ε. και τους Διευθυντές/Προϊσταμένους των σχολικών μονάδων όλης της χώρας προκειμένου να συμβάλουν ενεργά στην αποτελεσματική προετοιμασία και υλοποίηση δράσεων, ώστε η 21η Μαρτίου να είναι η απαρχή μιας συντονισμένης παρέμβασης στον χώρο των σχολείων με στόχο την αντιμετώπιση φαινομένων ρατσισμού και διακρίσεων. Οι Σχολικοί Σύμβουλοι οφείλουν να παρέχουν διαρκή και σταθερή υποστήριξη στα σχολεία και στους εκπαιδευτικούς, ξεκινώντας μάλιστα από τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας, για να πραγματώνεται η εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, να ενισχύεται ο σεβασμός στην ετερότητα, να εμπεδώνεται η αλληλεγγύη, να καλλιεργείται η ενσυναίσθηση και να απομακρύνονται τα φαινόμενα ρατσισμού και ξеноφοβίας, διακρίσεων, στερεοτύπων και προκαταλήψεων από τον χώρο του σχολείου.

Καλούμε τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις μαθητές/μαθήτριες καθημερινά να σχεδιάζουν και να υλοποιούν εκπαιδευτικές δράσεις, προωθώντας και υλοποιώντας την επίσημη εκπαιδευτική πολιτική της χώρας που έχει ως στόχο την ένταξη και εκπαιδευτική στήριξη όλων των μαθητών, χωρίς εξαιρέσεις και περιορισμούς, αποκρούοντας κάθε ρατσιστική πρόκληση με σεβασμό σε κάθε ιδιαιτερότητα σωματική, πνευματική, συναισθηματική και κάθε διαφορά γλώσσας, φυλής, θρησκείας, χρώματος.

Καλούμε επίσης, όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας να μη σιωπούν, να μην παραμένουν απαθή ή αδιάφορα και κυρίως να μην φοβούνται να ενημερώνουν τους αρμοδίους ή να καταγγέλλουν τα φαινόμενα της βίας, των φυλετικών διακρίσεων και του ρατσισμού που μπορεί να διαπιστώνονται στον χώρο του σχολείου. Η ρατσιστική βία δεν έχει θέση σε μια δημοκρατική κοινωνία και σε ένα δημοκρατικό σχολείο και όσοι την ασκούν θα πρέπει να τιμωρούνται.

Οι εκπαιδευτικοί για αναζήτηση σχετικού υλικού μπορούν να ανατρέχουν στις ακόλουθες ιστοσελίδες:

Συνήγορος του Πολίτη, <http://www.synigoros.gr>

Συνήγορος του Παιδιού, <http://www.0-18.gr>

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, <http://www.unhcr.gr>

Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, <http://diaforetikotita.gr/>

Unicef, <http://www.unicef.gr/reports/symb.php#2>

Διεθνής Αμνηστία – Ελληνικό τμήμα, <http://amnesty.org.gr>

Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,
<http://www.ministryofjustice.gr>

Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, <http://www.nchr.gr>

Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, <http://www.hlhr.gr/index.php>

Ινστιτούτο για Δικαιώματα, Ισότητα και Ετερότητα (Institute for Rights Equality & Diversity), <http://www.i-red.eu/?i=institute.en.home>

Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας,

http://www.hlhr.gr/images/site/1010/1035_large/report2013final.pdf

ΕΚΘΕΣΗ του Νιλς Μούιζνικς, Επιτρόπου του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, μετά την επίσκεψή του στην Ελλάδα από τις 28 Ιανουαρίου έως την 1η Φεβρουαρίου 2013

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2053623&Site=CommDH&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864>

COMPASS-Καινοτόμα Εκπαιδευτικά Εργαλεία για την Εκπαίδευση Εκπαιδευτών στα Ανθρώπινα Δικαιώματα,

http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf

Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών και Τεκμηρίωσης της ΟΛΜΕ,

<http://kemete.sch.gr/?p=719> και [Σχολείο χωρίς σύνορα](#) : βιβλίο της καθηγήτριας, του καθηγητή

Οδηγός αντιρατσιστικής εκπαίδευσης, http://users.auth.gr/gtsiakal/tsiakalos_book.pdf

Εκπαιδευτικό υλικό του Ιδρύματος της Βουλής:

α) Τι είναι ρατσισμός; Ποια τα είδη του;

http://foundation.parliament.gr/VoulhFoundation/VoulhFoundationPortal/images/site_content/voulhFoundation/file/Ekpaideytika%20New/racism/0_3racism.pdf

β) Εργαστήριο 1: «Οι διαφόρων ειδών Άλλοι»

http://foundation.parliament.gr/VoulhFoundation/VoulhFoundationPortal/images/site_content/voulhFoundation/file/Ekpaideytika%20New/racism/0_7racism.pdf

γ) Εργαστήριο 2: «Είμαι ρατσιστής; Ένα καθημερινό τεστ»

http://foundation.parliament.gr/VoulhFoundation/VoulhFoundationPortal/images/site_content/voulhFoundation/file/Ekpaideytika%20New/racism/1_5racism.pdf

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΟΥΡΑΚΗΣ

Εσωτερική διανομή:

1. Γραφείο κ. Υπουργού (αρ. πρ. 1158/13-2-2015)
2. Γραφείο κ. Αναπληρωτή Υπουργού
3. Γραφείο κ. Γενικού Γραμματέα
4. Γενική Διεύθυνση Σπουδών Π.Ε. και Δ.Ε.
5. Διεύθυνση Θρησκευτικής Εκπαίδευσης,
Τμήμα Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης και Θρησκευτικής Αγωγής
6. Διεύθυνση ΠΟΔΕΞΜΣ,
Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων, Οργάνωσης και Μαθητικών Θεμάτων
7. Διεύθυνση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Τμήμα Β΄
8. Δ/ση Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Π.Ε.,
Τμήματα Β, Γ΄
9. Δ/ση Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Δ.Ε.,
Τμήματα Β, Γ΄